

Sygn. akt I C 1372/16

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2016 r.

Sąd Rejonowy w Suwałkach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSR Agnieszka Kluczyńska
Protokolant:	stażysta Małgorzata Sztukowska

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2016 r. w Suwałkach na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko J. A.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego J. A. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w B. kwotę 10.798,39 zł (dziesięć tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt osiem złotych 39/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 20 maja 2016 r. do dnia zapłaty;

II. Oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. Koszty procesu pomiędzy stronami stosunkowo rozdziela (powód wygrał w 54,15%) i zasądza od pozwanego J. A. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w B. kwotę 3.148,28 zł (trzy tysiące sto czterdzieści osiem złotych 28/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

IV. Wyrokowi w pkt. I i III nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Agnieszka Kluczyńska

Sygn. akt: **I.C.1372/16**

UZASADNIENIE

Powódka (...) S.A. z siedzibą w B. wystąpiła w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko J. A. z pozwem o zapłatę kwoty 19.939,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu (tj. od dnia 20 maja 2016 roku) do dnia zapłaty.

Uzasadniając swe żądanie powódka wskazała, iż w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej w dniu 12 października 2011 roku zawarła z pozwanym umowę pożyczki, na podstawie której zobowiązał się on do zwrotu łącznej kwoty 13.930,00 zł. Z uwagi na niewywiązanie się z postanowień umowy (pozwany spłacił jedynie kwotę 859,16 zł), powódce przysługuje wierzytelność dochodzona pozwem.

Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2016 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i sprawę przekazał do sądu Rejonowego w Suwałkach.

Pozwany J. A. nie zajął merytorycznego stanowiska w sprawie i nie stawił się na rozprawie w dniu 08 listopada 2016 roku.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 12 października 2011 roku (...) S.A. w B., prowadząca działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek osobom fizycznym, udzieliła J. A. pożyczki w wysokości 7.000,00 zł. Zawarcie umowy nastąpiło w miejscu zamieszkania pozwanego (dowód: umowa pożyczki k. 20-21).

W umowie tej określono opłatę przygotowawczą w wysokości 350,00 zł, oprocentowanie pożyczki w wysokości 20% w stosunku rocznym, zaś łączny koszt obsługi pożyczki w domu (w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy) określono na kwotę 5.066,60 zł. J. A. zobowiązał się spłacać pożyczkę w 100 tygodniowych ratach, począwszy od dnia 18 października 2011 roku, przy czym wysokość każdej z rat określono na kwotę 139,30 zł. W umowie określono, iż na całkowity koszt pożyczki składa się oprocentowanie oraz opłata przygotowawcza (pkt 20 umowy), przy czym oprocentowanie nie może być większe niż określone przepisami o odsetkach maksymalnych (pkt 18 umowy).

Pożyczkodawca nie dołączył do pozwu regulaminu udzielania pożyczek, choć w umowa pożyczki odsyła do jego postanowień.

W umowie pożyczki nie zawarto definicji pojęcia opłaty przygotowawczej, ani opłaty za obsługę pożyczki w domu.

J. A. na poczet spłaty zaciągniętej pożyczki uiścił kwotę 859,16 zł (bezsporne, a dodatkowo dowód: historia spłat k. 22-23).

W dniu 21 lipca 2016 roku pożyczkodawca wystosował do pożyczkobiorcy wezwanie do zapłaty kwoty 20.090,10 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania (dowód: wezwanie do zapłaty k. 27). Wezwanie to okazało się bezskuteczne (bezsporne).

W dniu 21 lipca 2016 roku (...) S.A. sporządziła wyliczenie wartości zobowiązania J. A. wynikającego z umowy pożyczki z dnia 12 października 2011 roku na kwotę 20.090,10 zł (dowód: wyliczenie wartości zobowiązania dłużnika k. 24-26).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 339 § 1 kpc jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339§2 kpc).

W sprawie niniejszej pozwany nie zajął merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść przepisu wyżej przywołanego przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak, jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez (...) S.A. w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie powódki w kształcie przez nią zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiła umowa pożyczki z dnia 12 października 2011 roku zawarta przez strony. Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki załączona do pozwu.

Wątpliwości Sądu wzbudziły już jednak zapisy tejże umowy. Wątpliwości te dotyczyły zgodności tychże zapisów z przepisami ustawy, a w konsekwencji zakresu odpowiedzialności pozwanego wobec powoda.

Podkreślić w tym miejscu należy, że pożyczka stanowi umowę stypizowaną w kodeksie cywilnym. Jej istotę stanowi przeniesienie przez pożyczkodawcę na pożyczkobiorcę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, za jednoczesnym zobowiązaniem się pożyczkobiorcy do zwrotu pożyczkodawcy tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 kc).

W ocenie Sądu umowę pożyczki zawarta przez strony postępowania uznać należało za ważną w odniesieniu do kwoty pożyczonego kapitału wraz z opłatą przygotowawczą i odsetkami umownymi z tytułu opóźnienia, których wysokość wynika jednoznacznie z pkt D umowy załączonej do pozwu i których wysokość pozostaje jednocześnie w zgodzie z art. 359 § 2 kc.

W zaistniałym stanie rzeczy rozważyć jeszcze pozostało zasadność żądania pozwu w zakresie pozostałych jego składowych tj. opłaty za obsługę pożyczki w domu.

Uprawnienie do badania zasadności żądań pozwu w tym zakresie (a jednocześnie uprawnienie do badania ważności postanowień umownych pożyczki) daje Sądowi art. 58 kc. Należy mieć bowiem na względzie, iż celem art. 58 kc jest zapobieganie powstawaniu stosunków prawnych o treści niezgodnej z obowiązującymi przepisami prawa lub zasadami współżycia społecznego. Bezwzględna nieważność charakteryzuje szereg cech: czynność prawna bezwzględnie nieważna od początku (ab initio) i z mocy prawa - bez konieczności powoływania się na ten fakt (ex lege) nie wywołuje skutków prawnych, sąd uwzględnia bezwzględną nieważność z urzędu, a orzeczenie ma charakter deklaracyjny. Adresatem norm prawnych przewidujących bezwzględną nieważność czynności prawnej są w pierwszym rzędzie organy stosujące prawo (sądy oraz organy władzy publicznej), dlatego sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę bezwzględną nieważność czynności prawnej z urzędu (ten trafny pogląd zdecydowanie przeważa w piśmiennictwie i orzecznictwie - zob. S. Grzybowski, Prawo cywilne. Zarys części ogólne, Warszawa 1985, s. 278; K. Gandor, Konwersja, s. 48; Z. Radwański, [w:] System Pr. Pryw., t. 2, 2008, s. 432, Nb 8; A. Janiak, [w:] Kidyba, Komentarz 2012, t. I, s. 336; uzasadnieniu wyr. SN z 10.10.2002 r., V CK 370/02, OSN 2004/2/21) nawet jeśli żadna ze stron postępowania nie powołuje się na nieważność czynności prawnej (w wyr. z dnia 19.12.1984r., III CRN 183/84, L., SN trafnie zwrócił uwagę, że: "W sprawie, w której wyłania się kwestia nieważności bezwzględnej umowy (art. 58 kc), sąd kwestię tę bierze z urzędu pod rozagę jako przesłankę swego rozstrzygnięcia). Obowiązek uwzględniania z urzędu nieważności czynności prawnej ciąży również na organach podatkowych (zob. wyr. SN z 13.6.2002 r., III RN 108/01, OSNP 2003/10/236). Art. 58 kc stanowi, że nieważne bezwzględnie są nie tylko czynności prawne sprzeczne z ustawą, ale także mające na celu obejście ustawy (czynności in fraudem legis).

Ponadto strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek krótkoterminowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy zawartej z pozwanym były w całości dla ich stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu wskazanych wyżej przesłanek. Kodeks cywilny w art. 22¹ pod pojęciem konsumenta wskazuje osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W przedmiotowej sprawie zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanego.

W rozumieniu art. 385¹ § 1 kc „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym

obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

A. postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, która to sprzeczność rażąco narusza jego interesy. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2011 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt VI.AC.a.262/11 istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności.

Zgodnie z umową opcja obsługi pożyczki w domu jest to umowna metoda obsługi pożyczki w domu pożyczkobiorcy, polegająca na spłacie rat pożyczki poprzez odbiór przez przedstawiciela pożyczkodawcy spłacanych przez pożyczkobiorcę rat pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy. Opłata za obsługę pożyczki w domu jest to wynagrodzenie pobierane przez pożyczkobiorcę w przypadku wyboru przez pożyczkobiorcę obsługi pożyczki w domu oraz jej wykonania.

W tym miejscu podkreślić należy, że (...) S.A. nie udowodniła wykonania tej usługi, a więc, że faktycznie w domu pozwanego były od niego pobierane jakiegokolwiek raty. Już tylko z tego tytułu żądanie zwrotu tej kwoty jest nieuzasadnione.

Niezależnie jednak od powyższego Sąd ocenił postanowienia umowne zobowiązujące pozwaną do zapłaty wskazanej powyżej kwoty jako abuzywne - naruszające dobre obyczaje i interes konsumenta poprzez obciążanie go opłatami ponad 1/2 wysokości kwoty do wypłaty z tytułu pożyczki – kwota pożyczki 7.000,00 zł (dla porównania opłata 5.066,60 zł). Te postanowienia umowne godzą więc w równowagę kontraktową tego stosunku. Wysokość tej opłaty jest bowiem niezależna od ilości wizyt w domu pożyczkobiorcy, a opłata ta jest pobierana nawet wtedy, gdy wizyt tych nie ma, gdyż pożyczkobiorca nie spłaca rat pożyczki.

Z kolei wysokości zastrzeżonych z tego tytułu kwot naprowadzają na podejrzenie, iż w/w postanowienia umowne dotyczące obciążenia pozwanego tak wysokimi opłatami za obsługę pożyczek w domu niezależnie od ilości wizyt w domu mają na celu obejście przepisów o odsetkach maksymalnych i mają stanowić dodatkowe (oprócz odsetek) obciążenie fiskalne pożyczkobiorcy pobierane przez pożyczkodawcę.

Mając na uwadze wszystko powyższe Sąd uznał roszczenia pozwu w zakresie kwoty opłaty za obsługę pożyczki w domu za niezasadne w odniesieniu do zawartej umowy, gdyż postanowienia umowy zobowiązującej pozwanego do zapłaty w/w kwot są abuzywne i nie są dla pozwanego wiążące (art. 385¹ § 1 kc).

Zatem do wyliczenia rzeczywistego zadłużenia pozwanego J. A. względem powódki należało przyjąć kwotę kapitału i odsetek naliczone na dzień zawarcia umowy pożyczki oraz opłaty przygotowawczej, która nie przekracza 5% wartości pożyczonego kapitału – łącznie 8.863,00 zł. Skoro zatem pozwany zobowiązał się do zapłaty ratalnej, w 100 tygodniowych ratach, to wysokość każdej z nich powinna wynosić 88,63 zł (8.863,00 zł/100); skoro termin płatności pierwszej raty przypadał na 18 października 2011 roku, to termin ostatniej raty przypadał na 28 września 2013 roku. Uwzględniając zatem płatności dokonane przez pozwanego, a opisane szczegółowo w części ustaleniowej uzasadnienia, przyjąć należało, iż do dnia płatności ostatniej raty pozwany spłacił kwotę 859,16 zł. Zaległość względem pożyczkodawcy na dzień wniesienia pozwu wynosiła zatem 8.003,84 zł (8.863,00 zł – 859,16 zł). Podkreślić przy tym należy, iż w umowie pożyczki nie zawarto postanowienia o zaliczaniu wpłat w pierwszej kolejności na odsetki, zatem Sąd zaliczał wpłaty pozwanego na poczet rat (należności głównej).

Do kwoty 8.003,84 zł doliczyć jeszcze należało kwotę skapitalizowanych odsetek za okres od 29 września 2013 roku do dnia 19 maja 2016 roku w wysokości 2.794,55 zł.

W związku z powyższym żądanie pozwu zasadne jest jedynie co do kwoty 10.798,39 zł (8.003,84 zł + 2.794,55 zł). Odsetki ustawowe za opóźnienie od tejże kwoty zasądzono zgodnie z żądaniem pozwu.

Stąd też orzeczono jak w pkt I i II wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc, rozdzielając je stosunkowo. Mając na uwadze, że strona powodowa wygrała proces w 54,15% oraz na koszty procesu, jakie poniosła w łącznej wysokości 5.814,00 zł (opłata sądowa od pozwu w wysokości 997,00 zł, koszty zastępstwa prawnego w wysokości 4.800,00 zł (§ 2 pkt 5 na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804)) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł), należało zasądzić od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 3.148,28 zł, tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt III sentencji wyroku).

O rygorze natychmiastowej wykonalności Sąd orzekł stosownie do treści art. 333 § 1 pkt 3 kpc (pkt IV sentencji wyroku).

SSR Agnieszka Kluczyńska